

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

תאונה שהביאה לתוכנה נכונה

הספור הנורא על קמצא ובר קמצא צרוב בתודעתנו מאז שהיינו ילדים, אולם בודאי שזה לא רק ספור היסטורי עצוב, שהרי לא בכדי בחרו חז"ל לתלות החרבן הגדול והנורא ואת תחלתה של הגלות הקשה בספור של קמצא ובר קמצא, היות שהמסר העולה מהספור שייך אלינו או ליתר דיוק ההזדמנות לקרב את הגאולה תלויה בנו.

כמו שאמרו חז"ל שמשיח אמר שיבוא 'היום אם בקלו תשמעו', ה' מצפה שנתבונן במעשה המצער של קמצא ובר קמצא ונלמד להכיל, להבין, לומר ולסלח, לחיות באוירה של גאולה ש'גר זאב עם כבש' גם בזמנים הלחוצים והעמוסים של הגלות ולמנף את הנסיונות להתעלות ולהתגברות, ובכך להחיש את הגאולה שתהיה 'היום'.

ונביא כאן ספור נפלא בענין זה: מאז שאני מכיר את עצמי לא הייתי פזרן, אפשר לומר שהייתי אפלו קצת קמצאן, ולא רק כלפי אחרים אלא גם כלפי עצמי הייתי חשב פעמים רבות לפני כל קנייה

לקח מהפרשה

מה אתה תורם לבנין בית המקדש?

או מורידים את הראש בהכנעה וענוה! עשרת הנסיונות שהיו לאברהם שבהם נבחנה נאמנותו לבורא, עוברים על כל יהודי ויהודי בזעיר אנפין, לפי גדולתו וכחותיו, וה' רוצה למצוא את הלב שלנו נאמן לפניו.

בכל שנה אנו קוראים פרשה זו לפני תשעה באב, היות שחרבן בית המקדש בא על חסר נאמנות לקב"ה, שעל ידי כך נפלו לחסר נאמנות לצדיקים ובין אדם לחברו, ואנו רואים זאת בתוכחתו של ירמיהו הנביא שהתנבא לכלל ישראל לפני חרבן בית המקדש "כה אמר ה' מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי... ולא אמרו איה ה' המעלה אתנו מארץ מצרים המוליך אתנו במדבר ... ואביא אתכם אל ארץ הפרמל לאכל פריה וטובה".

ירמיהו שואל את כלל ישראל יש לכם קשים, למה התרחקתם מה'? ה'ה לכם לומר 'רבונו של עולם, אנו זוכרים את כל הטוב שהרעפת על אבותינו ועלינו, <<

"אלה הדברים" וגו'. כשנתבונן בתוכחה של משה, נראה שמשה מפרט את כל המקומות שכלל ישראל עברו בהם במדבר, ועקר התוכחה של משה, הנה על הטענות שהיו לכלל ישראל, "בעבר הירדן" - אפשר לפרש שזה על טענת בני גד ובני ראובן, שרצו להשאר בעבר הירדן ולא העריכו את ארץ ישראל כראוי, וכן כל הטענות שהיו לישראל, במדבר, על ים סוף, על המן, בזמן קרח והמרגלים.

משה רבנו בתוכחתו המתוקה, מלמד את כל ישראל, שכל הקשיים שהיו להם במדבר, היו מבחנים מאת הבורא עד כמה הם נאמנים, האם אדם קונה הכנעה דרך הקשי, או שהוא מתלונן על הקשי ושוכח מכל הטוב שהוא כן קבל.

משה רבנו נותן לכלל ישראל צידה לדרך, 'גם כאשר תגיעו אל המנוחה והנחלה, יהיו לכם קשיים, תהיו חכמים ותבינו שה' בוחן אותכם, אם אתם מתרעמים

בזמנים של הסתרה, שנראה שלא הולך לנו, אזי זה הזמן לקנות נצח נצחים, לקנות נאמנות עם הבורא ברוך הוא, שרוצה שנהיה קרובים אליו.

כאשר לא הולך לאדם, והוא מתקשה עם שדוך לבן שלו, זה זמן להעריך את זה שהוא עצמו כן מצא את זוונו, ובר בבר להשפיל שה' רוצה לקרב אותו אליו, שירגיש שהוא תלוי בו יתברך, ויבקש ממנו. וכשאדם מסתכל על מה שחסר לו במחשבה זו, אזי הוא לא מתפלל בדרך של טרוניה, אלא מתוך הרגשה של קרבת ה'.

במדרש רבה (איכא ד) מובא יסוד עצום בענין הצער שאנו מצטערים בתשעה באב, וזה תרף דברי המדרש "מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתה, לא הוה קרא צריך למימר אלא בכי לאסף?..." אמרו לאסף, הקדוש ברוך הוא החריב היכל ומקדש ואתה יושב ומזמר? אמר להם מזמר אני ששפך הקדוש ברוך הוא חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל...

ובבאור הדבר שבדאי אין רצון ה' שאנו נבנה בית המקדש בימינו, היות שהקב"ה לא צריך את האבנים של בית המקדש, אלא שתהיה לנו דעת של בית המקדש, וכאשר יבוא המשיח ויערה רוח טהרה על כלל ישראל, אזי העבודות שבמקדש יהיו כרצון ה', ולפיכך בבית שני ה' לא חפץ בכל הכהנים הפסולים ששמשו בו, ולא עוד שהיה בזה חלול ה' גדול ביותר, שבבית המקדש אנשים שאינם הגונים יושבים על כסא המלכות כביכול.

וכאשר חרב הבית השכילו כלם שהתכלית של בית המקדש זה הפנימיות שבו, ולפיכך סבב הבורא שנבוצר און ישחט רבבות מכלל ישראל על דמו של זכריה הנביא, שנהרג בביהמ"ק, ללמדנו שהקב"ה תובע את מה שלא קבלו מהנביאים, שזה גרם לחרב, ולפיכך בתשעה באב יושבים על הקרקע, ועושים מעשים של הכנעה, כי הקב"ה מצפה שנפגע לפניו, שההכנעה הנה יסוד המדות הטובות.

כאשר אדם פנוע הוא לא מתקוטט עם אנשים, וכן הוא חי בהפירה שמה שיש לו זה חסד עצום, ושום דבר לא מגיע לו, ותמיד הוא מכיר טובה לקב"ה ולשלוחיו הרבים, וכן הוא מקבל דעת מהצדיקים התלמידים חכמים, ודוקא מתוך ההכנעה יבנה המקדש, כמו שנאמר (ילקו"ש) "ענוים הגיע זמן גאלתכם".

הבה נתמלא באמונו ובקריבה אליו יתברך מתוך הכנעה, וכך נהיה עם מדות טובות ועם מאור פנים בתוך הבית, ועל ידי כך נזכה שיתקיים בנו הפסוק: "שובו אלי ואשובה אליכם" בנחמת ציון ובבנין ירושלים, במהרה בימינו אמן.

אנו לא כופרים בטוב! אנו יודעים שאתה עושה עמנו רק טוב, וגם הקשיים נשלחו בכדי להזכיר לנו באיזה גן עדן אנו נמצאים, שאנו זוכים לאכול מפריה של ארץ הפרמל ולשבע מטובה - לבוא לאהבת ה' מרב המתקנות שה' מכין עבורנו בפרות המתוקים. וכאשר כלל ישראל היו מקבלים מירמיהו את הדרך הזו של הפרת הטוב ונאמנות לבורא, הם לא היו גולים.

לכל אחד ואחד יש קשיים שונים במשך החיים, או שמפטרם אותו מהעבודה, או שהוא מקבל בקרת מבני ביתו, או שקשה לאדם בזווג, או עם הילדים, וה' מצפה מאתנו בזמנים של קשי, שנחזק יותר ויותר את הקשר עמו יתברך, הקב"ה רוצה שנהיה תלויים בו לבד, כשם שאנו רואים אצל דוד מלכנו שהתרפק על ה' "כגמול עלי אמו", ולפיכך ה' חבב אותו מאד.

מאידך כאשר אדם לא קונה הכנעה מהקשיים, ואינו מאזין לקריאת ה' אליו, אזי ה' כביכול אומר לו תסתדר לבד, ולא עוד אלא שבזמנים שנחסר לאדם משהו, זה זמן להעריך את המתנה שהיתה לנו, וכענין ישיבת שבעה על אחד משבעה קרובים, שבכל יום על קרובי הנפטר להתבונן בכל ימי הראשון, שני שלישי וכו', שהיו לנפטר היות שדוקא אחרי הפטירה מעריכים את הנפטר ואת כל הטוב שהיה לו.

בזמנים שקשה לאדם, זה איתות משמים שה' מצפה שנהיה עמו בקשר. ה' מחפה שנגיד לו בכל יום דבורים חדשים. ולמה לבוא עם חדשות של קשיים ובעיות חלילה, נבוא עם חדשות טובות, נספר לבורא כמה טוב לנו, כמה אנו מעריכים את כל השפע שהוא משפיע עלינו.

הימים של חדש אב, הם ימים שאנו קרובים מאוד לקב"ה. ימים שאנו עוזרים ממרוצת החיים ומתבוננים על הדעת של קרבת ה' שהיתה בבית המקדש, שהכהנים הצדיקים היו ממחישים באברי הקרבן - כמה טוב יש לנו שאנו בריאים, וכל אבר ואבר עושה את פעלתו כראוי, וכן במעשה הקטרת שהיה ריחו נודף למרחוק, היו הכל נזפרים בנשימות המתוקות שה' מנשים אותנו בכל עת, וכך בכל עבודה מעבודת בית המקדש, היו הכהנים הצדיקים מלמדים את העם, להתבונן כמה ה' אוהב כל אחד ואחד, כמה טוב ה' מרעיף עלינו.

ולדעת הזו אנו מייחלים ומצפים, דעת של ספוק רוחני, של שמחה והפירה בכל הטוב שמסובב אותנו, וכאשר אנו כוספים לבורא מתוך הקשי והלחץ, זה עצמו מביא לנו קרבת ה'. וכן בפרטיות, אצל כל אחד ואחד - דוקא

כך והרבה יותר מכך הוא יתברך עתיד לעשות עמנו בקרוב בגאולה השלמה.

...

בימים אלו שאנו ממעטים בשמחה ותענוג, ובת"ב אנו מתענים אפילו מהנאות הנצרכות לקיום האדם, ראוי לנו לקחת פסק זמן להתבונן בכל הטוב שיש לנו בכל עת, שאנו יכולים לאכל ולשתות ויש לנו נעלים וכן עוד דברים טובים, ובמקום לבכות בכיה של חנם נהיה שמחים ומאשרים מתוך הכרת הטוב לבורא הטוב והמטיב.

...

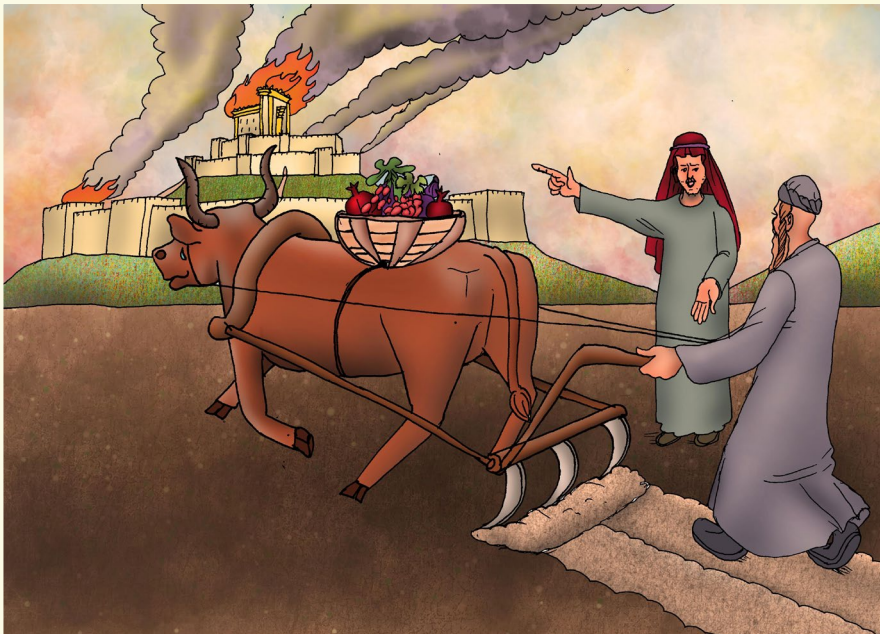
בימים אלו שאנו מתחזקים באהבת חנם זה זמן לבחון את עצמנו האם אנו יכולים לדבר עם מי ששונה באפיו מהאפי שלנו? עם מי שתמיד חושב הפוך מאתנו? האם אנו יכולים לקבל רעיונות של מישהו אחר? או שאנחנו חושבים שאנחנו יודעים הכי טוב.

הגמרא פותחת את האגדות על החרבן במעשה של קמצא ובר קמצא, בנסיון שהיה לבעל הבית אם לגרש את בר קמצא מהסעודה הגדולה והמהרש"א מבאר שאותו בעל בית לא היה בו מדעת קונו היות שבמקום לשמח ולהתפתות מהסעודה הגדולה והזין, ולהיות עסוק בשמחה הגדולה שהיתה לו, הפריע לו שהאויב שלו הגיע לסעודה עד כדי כך שבגישו והוציאו מהסעודה.

יש כאן מוסר השכל עצום עבוננו; לאדם יכול להיות הכל הוא עשה שמחה גדולה וכל גדולי ירושלים נמצאים בסעודה, אבל הוא לא שמח כואב לו הלב שהשווא שלו גם יושב בסעודה.

...

אנשי כנסת הגדולה תקנו לנו לברך את ה' כל יום בבקר ובערב, על יציאת מצרים וקריעת ים סוף ועוד נסים ונפלאות שהבורא גמל עמנו, בכדי שנשנן כל יום כמה אהבת ה' אלינו גדולה, וכשם שעשה עמנו נסים עצומים ביציאת מצרים,

חדש מנחם אב הנו חדש של נחמה ובבחינת מה הוא יותר גבה מחדש אדר, כי חדש אדר הנו חדש שבו אנו שמחים על נס שהיה בעבר אולם בחדש אב כאשר אנו מצפים ומיחלים לבנין בית המקדש, אנו בונים את השלמות שתהיה שלנו היום ואת השלמות הכללית שתהיה לנו בעתיד בביאת המשיח; כענין שאמרו חז"ל שהנסים שהיו בפסח יתגמדו לעמת הנסים שהיו בביאת המשיח, ולפיכך נקרא חדש זה - אב כי הוא עתיד להיות אב לכל המועדים.

ועלינו לדעת שכל צפיה וכל געגוע שאנו מתגעגעים למלכות ה' שתתגלה בעולם זה בעצמו מקרב את ביאת המשיח, גם אם חלילה יעבר תשעה באב ועדין לא נזכה שיבנה בית המקדש, לא נשבר ולא נפל ברוחנו, כי אנו מאמינים בני מאמינים שעל ידי שהתרוממנו בימים אלו מהגשמיות ולבנו התמלא בצפיה

צומחת הישועה. ולא עוד, אלא שכלל שהחרבן קשה יותר, כך הגאולה קרובה יותר ועלינו להתאזר בסבלנות ובאמונה. מסבה זו פסח ותשעה באב חלים באותו יום בשבוע, לרמז שדוקא בזמנים הקשים ביותר, צומחת הגאולה כהרף עין בכלל ובפרט.

לקדשה וקרבת ה' - זה עצמו מקרב את הגאולה. ומה שעדין לא זכינו שמשיח יבוא זה רק מחמת שה' רוצה שנהיה יותר קרובים אליו.

זה שמובא בירושלמי (ברכות יז) שתכף אחר החרבן נולד משיח, ללמדנו שדוקא בזמן של החרבן

המוסד והוא אמר שאי אפשר לצבוע רק את החלק המשפחתי ועלות הצבע על כל הפח שבאותו מקום עולה אלף מאה ש"ח, המספר הזה צרם לי באזנים הרגשתי שה' מטלטל אותי על הקמפנות המיתרת שלי ועל כך שכל הוצאה מלוא בהרגשה רעה, הבנתי את המסר הברור שאלתי אתו אם הוא בדרך עם סוכן הבטוח אם יש על זה כסוי, הוא השיב לי שהוא יבדק את הענין ויחזיר אלי.

בינתיים פניתי לרעיתי ואמרתי לה 'הגיע הזמן לקנות את המקפאי' היא התפללה שפתאום אני פונה אליה מעצמי ומציע לקנות, היא נתנה לי את מספר הטלפון של החנות ואת הדגם בצעתי את ההזמנה והתנצלתי על כך שלא עשיתי זאת מזמן ובהרגשה נעימה.

אחרי כמה ימים בעל הרכב התקשר אלי ואמר שהבטוח משתתף ברב עלות התקן ולי נותר לשלם רק שלוש מאות וחמשים ש"ח, העברתי לו את הסכום והודתי לבוורא על ההשגחה שהוא משגיח עלי, קבלתי על עצמי להוציא את הדברים הנצרכים בהרגשה טובה ונעימה ולא להתערב במה שלא שיק אלי.

באותם רגעים נזכרתי במאמרו של רבא "אוקירו לנשיכו כי היכי דתתערתו", לפעמים מה שאדם לא מקפיד בבית והוא מרגיש שהוא מטיב בכך לאחרים, בעצם הוא עשה לעצמו טוב, הוא זוכה להיות 'עשיר' בחיים טובים ושלווים, ולא בחיים של כעס ומדון שרק גורמים למחלות ושאר מרעין בישין רח"ל.

ווארט לשולחן שבת

משה רבנו שואל בפרשתנו "איכה אשא לבדי" - עד מתי כלל ישראל יצטרכו לומר "איכה", ולעשות תשעה באב, מחמת - "טרחכם ומשאכם וריבכם" - שזה כל המריבות של בין אדם לחברו, ועל זה הוא משיב ומיעג, "הבו לכם אנשים חכמים וידועים" - שכל אחד ואחד ילך לתלמיד חכם שיורה לו את עומק סבת החרבן, שזה מחמת שנאת חנם, ושאר מדות רעות, וכן יורה לו את הדרך פיצד להגיע לאהבת חנם פנימית ואמתית.

ותמיד חפשי יותר מדי כמה שפחות להוציא מהפס, היום אני מבין שכך התנהלו הענינים אצל הורי שגולדו להורים שחוו את העניות הגדולה של שנות הצנע ומאורעות השואה האימה, זה היה טבוע אצלנו בדם כך גדלתי וכן המשכתי גם בישיבות ובכל מקום.

כשהגעתי לפרק ה'איש מקדש' זכיתי ברחמי ה' להתחתן עם אשת חיל שבאה מרקע שונה קצת משלי, ההורים שלה היו נדיבים ותמיד נתנו בהרגשה טובה, לא היה קים אצלם המשגים של החסכנות והשמרנות המיתרת שהיו טבועים בי, הבנתי שאני צריך קצת לשחרר ולתת בנדיבות ולא להראות שאני חשב לפני כל הוצאה, בהתחלה אמנם עמדתי בכך אבל אחרי זמן מה חזרתי לעצמי וכל הוצאה היתה כרוכה בוכוחים ובבדיקות חזרות ונשנות אם הדבר אכן נצרך.

השנים חלפו המשפחה גדלה ורעיתי החליטה שצריך מקפאי נוסף לבית, היא הסבירה לי עד כמה מקפאי יעזר לה שתוכל להכין אכל בכמויות וכן לקנות בפעם אחת לזמן רב, הבנתי את דבריה אך לקח לי זמן להשלים עם כך שהמקפאי אכן נצרך, וגם שיש עבורו מקום בבית, נסינו יחד לחשב על מקום להניח בו את המקפאי וכן בררנו על מקום זול לקניית המקפאי כשבינתיים אני מושך זמן בדרך, ידעתי שהבעיה נעוצה בקמפנות המיתרת שלי אבל תליתי את השתרכות הענינים בתרוצים שונים.

ערב אחד נסענו כל בני המשפחה לחתנה של שכנים שהתקיימה בסמיכות לירושלים, כיון שאין לאולם תחבורה סדירה לקוחתי רכב מחבר ונסענו, בדרך רעיתי הזכירה לי את החשיבות שבמקפאי ואת הנחיצות לקנותו בהקדם, היא אמרה שמצאה מקפאי מחברה טובה שעולה אלף מאה ש"ח והיא מענינת לקנות, אמרתי לה אלף מאה ש"ח זו הוצאה לא קטנה עבורנו ואני מקווה שאכן ההוצאה נחוצה.

בסיום החתנה כאשר באנו לצאת מהחניה, רכב שעמד צמוד אלינו חסם לנו קצת את היציאה חשבתי שאני אעבר בקלות אבל אז לפתע תוך כדי נסיעת רורס שמעתי רעש של שפשוף, עצרתי מיד וגליתי שנתקעתי ברכב חונה, אמנם השפשוף לא גרם לנזק מיחד אך התקלף קצת צבע מהרכב שהיה חדש ונוצץ, הבנתי שצריך לצבוע את המקום מחדש השארתי פרטים על שמשות הרכב החונה ונסענו הביתה.

למחרת בבקר בעל הרכב התקשר אלי ואמר 'ב"ה לא נגרם נזק רציני לרכב וצריך רק קצת צבע, אבל כיון שזה רכב חדש שקניתי לפני כמה ימים אני מענין שימשיך להראות חדש, בהזדמנות אני ארד למוסד ויודיע לך על העלויות'.

אחרי כמה ימים הוא התקשר אלי שוב ואמר 'הייתי אצל